

Zrinszky László professzor könyvének újszerű tartalma újszerű felosztásban jelenik meg. Előbb az általános-, majd a differenciált nevelésmélet.

Az első fő fejezet értelmezését adja az alapfogalmaknak, a korábban a nevelésfilozófiában is részben megjelent témáknak. Az alapelvek címszó alatt olvashatunk az embereszmény-nyel kapcsolatos új tendenciákról, a nevelés lényegével kapcsolatos álláspontokról, az alternatívák nélküli értéknevelésről, értékorientációról, értékelsajátításról... Újszerű megvilágításban olvashatunk az értékek és a célok összefüggéséről.

A második fő fejezet mutatja be a nevelési színtereket, a családi, az iskolai és a bentlakásos intézményekben folyó nevelést. Itt jelennek meg a nevelés feladatai, köztük a multikulturális nevelés, a globális tanulás, a pályorientáció stb. Itt olvashatunk többek között legnagyobb örömeinkre végre a multimédia és a nevelés kapcsolatáról, valamint a rejtettebb médiahatásokról. E sorok írójának évtizedek óta végzett kutatásai igazolják, hogy a média világában születő gyermek, a médiumokkal rendszeresen kapcsolatot tartó, a napirendjébe szervesen épülő médiával való együttlét személyiségalkotó hatása annak ellenére jelen van, hogy a pedagógia szinte tudomást se vesz róla! Zrinszky professzoré az első olyan nevelésmélet, amely e vonatkozásban is példaértékű.

A nevelésmódszertan elve címszó alatt a nevelési kommunikációról kaphatunk a mindennapokban is jól hasznosítható ismereteket.

Nagy érdeklődéssel olvashatunk a nevelés tervezéséről és az eredményesség megállapításáról, amely problémás volta miatt a gyakorló pedagógusok számára is rendkívül új, hasznosítható ismereteket jelenthetnek.

A küllemében is igényes kötet utolsó témaköre a nevelés etikájáról szólva mutatja be a pedagógust mint erkölcsi személyiséget, majd olvashatunk a neveléssel kapcsolatos új paradigmákról és diskurzusokról, az antipedagógiai érvekről, a posztmodernről, végül egy évtized fő tendenciáiról.

Mindezekről a Zrinszky professzortól már megszokott, közérthető, olvasmányos, gyakorlatközelű módon.

A nevelésmélet tartalmának újszerű megjelenítése, a témafeltárás korszerű volta mellett további említést érdemel a jó értelemben vett didaktikusság, az eredményesebb tanulmányozást elősegítő megoldás. A fejezeteket problémafelvető kérdésekkel indítja a szerző, és a tárgyalt tartalomra való utalásokkal, feladatokkal zárja.

A neveléstudomány doktora, Zrinszky László a nevelésmélet, a kommunikációelmélet és a felnőttképzés problémáinak kiváló ismerője tanárnak, tanárjelöltnek egyaránt sok új ismeretet adó kötete, a *Nevelésmélet (Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.)*, amelyhez szívből gratulálunk.

DR. HAJZER LÁSZLÓ

ny. egyetemi docens, kandidátus

Pécs

Gárdonyi Béla: Tamás könyve

A Módszertani Közlemények főszerkesztője, dr. Dobcsányi Ferenc a folyóirat 2002/1. számában egyértelműen megfogalmazta – a Szerkesztő Bizottság 2001. október 3-i ülése után – az elkövetkező idők legfőbb „publikációs elvárásait”, amelyek között előkelő helyet kapott A

személyiség- és jellemformálás hatékonyságának elvi és gyakorlati kérdései című téma is (MK. 2002/1. 2. lap).

Ennek szellemében aligha vitatható, hogy érdeklődésre tarthat számot a Pécssett élő Gárdonyi Béla: *Tamás könyve* című munkája, amely 2001 végén jelent meg Baranya megye székhelyén, az 1991-ben létrejött Fogd a Kezem! Alapítvány kiadásában. A 100 lapnyi munka *Végül* címet viselő ajánlása egyértelműen megfogalmazza, hogy *milyen céllal és kinek* is készült ez a szerény terjedelmű – tartalmában annál sokkal érdekesebb – könyvecske, és *miről* is szól tulajdonképpen.

„A könyv egy értelmiségi házaspár szellemi fogyatékos gyermekének története. Arról az erőfeszítésről szól, amit a szülők, a pedagógusok és a társadalom megértő, együtt érző része vállalt, hogy a gyerek megtalálja a helyét a szűkebb és tágabb környezetben, és a lehetőséghez képest teljes életet éljen. A szülők nem állítják, hogy egyedül helyes módszer, csak azt: „mi így csináltuk, ezt az eredményt értük el”. A szerző azt mondja, az anyaggyűjtés és a megírás folyamatosan bővelkedik szívszorító pillanatokban: néha úgy érezte, akár maga is lehetne az érintett felnőttek egyike. A kiadó alapítvány pedig azt mondja: ajánlja a könyvet a hasonló gondokkal küszködő szülőknek és pedagógusoknak, ajánlja a fogyatékosok problémái iránt érdeklődő olvasóknak, és mindenkinek, hogy a távolságtartó előítéletek helyett mindinkább értő segítőkészség vegye körül a hátrányt szenvedőket és családjukat”.

A munka egy rádióműsor (Ön intézetbe adná-e... Kossuth rádió, 2000. május 25-i adás – Iskolapélda, 7–16. lap) szerkesztett változatával kezdődik, majd nívós interjú következik dr. Méhes Károly egyetemi tanárral (POTE, Gyermekklinika), aki 40 év tapasztalatairól nyilatkozik a „Down-állapot” kialakulásának genetikai hátteréről, a szindróma kutatásának nemzetközi szintű történetéről, tüneteiről, és az ilyen gyermekek otthoni és/vagy intézeti nevelésének alternatív előnyeiről, hátrányairól (17–35. lap).

Jóllehet a „Down-kór/állapot” ma sem gyógyítható, de „nincs genetikailag megszabva, hogy a túlnyomó többségnek lent kell lennie intellektuálisan” – állítja a pécsi professzor (34. lap).

A könyv további fejezetei (Anya: Tamás velünk lesz mindig, 35–44.; Apa: mi ketten, férfiak, 44–54.; Gergő: szeretetre és megértésre tanított, 55–59. lap). Tamás szülei és öccse lírai vallomásait, gondolatait, rendkívüli élményeit tárja az olvasó elé, aki betekinthez egy olyan család életébe, amelyik intelligensen birkózik meg a távolról sem mindennapi életsorssal, amely kihatással van valamiképpen mindegyikük egyéni sorsának alakulására.

A következő 3 fejezet (Köszeg: óvodás lett a fiú, 60–65.; Kömlőd: Erzsi néni és a szemüvegek, 66–70.; Gyűd és Old: tizenhét esztendő, 71–85. lap). Tamásnak az intézeti éveit mutatja be, amelyekből a józan ész számára megemészthetetlen tényekről szerezhet tudomást itt-ott az olvasó. Pl.: Tamás szülővárosában volt megfelelő bentlakásos intézmény, ámde a fenntartó tanács olyan rendeletet hozott, hogy oda helybeli lakót nem lehetett felvenni (60. lap), azért került Tamás Köszegre (!), az ottani gyógypedagógiai óvodába és iskolába – négyévesen (!). Sapiienti sat! Majd következett Kömlőd (Komárom megye) és 1996 tavaszán – 23 évesen – Tamás Baranyába kerül (Old, Gyűd), közel a szüleihez, s kéthetenként hazamehet.

Az Apa naplója, 2000 (89–96.) és az Anya naplója 2000–2001 (97–98. lap) címet viselő, újabb „lírai vallomások” Tamás „révbe érésének” a tényeit sorolják fel, amely elsősorban azzal teljesebb ki, hogy a felnőtté cseperedett emberke végre Pécsre kerül, és a családi otthon melege mellé párosul a Fogd a Kezem! Alapítvány lakóotthon – Pécs belvárosában. Így egészíti ki egymást Tamás életében a „nagy közösség” és a szülői ház végtelen szeretete, amely példaértékű lehet minden hasonló helyzetben.

A könyv utánvétellel megrendelhető 560 Ft-os áron a következő címen: Fogd a Kezem! Alapítvány Terápiás- és Munkaotthon, 7634 Pécs, Kovács Béla u. 10., telefon/fax. 72/252-322. Gárdonyi Béla: *Tamás könyve, Fogd a Kezem! Alapítvány, Pécs, 2001. 105 p.*